

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه‌ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره»

اطلاعات درس: شیوه های تحقیق در آموزش ۱

گروه آموزشی ارایه دهنده درس: آموزش پزشکی

عنوان درس: شیوه های تحقیق در آموزش ۱

کد درس:

نوع و تعداد واحد^۱: ۲ واحد نظری

نام مسؤل درس: دکتر آیین محمدی

مدرس/ مدرسان: دکتر آیین محمدی

پیش‌نیاز/ هم‌زمان:

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد (MSc) آموزش پزشکی

اطلاعات مسؤل درس:

رتبه علمی: استادیار

رشته تخصصی: آموزش پزشکی

محل کار: دانشکده مجازی

تلفن تماس: ۴۲۰۳۶۰۰۱

نشانی پست الکترونیک: aeen_mohammadi@tums.ac.ir

^۱مشمتمل بر: نظری، عملی و یا نظری- عملی به تفکیک تعداد واحدهای مصوب. (مثال: ۲ واحد نظری، ۱ واحد عملی)

توصیف کلی درس (انتظار می‌رود مسؤول درس ضمن ارائه توضیحاتی کلی، بخش‌های مختلف محتوایی درس را در قالب یک یا دو بند، توصیف کند):

یکی از مهمترین جنبه‌های تحصیلات تکمیلی اعم از کارشناسی ارشد یا دکترای تخصصی، پژوهش است. پژوهش که پایه و اساس رشته‌های این مقاطع را تشکیل می‌دهد نه تنها در طی دوره، بلکه در توانایی و کارآیی فارغ‌التحصیلان آن در زندگی حرفه‌ای نیز نقش به‌سزایی را ایفا می‌کند. رشته کارشناسی ارشد آموزش پزشکی نیز از این امر مستثنا نیست. پژوهش در آموزش که در کشور ما قدمت زیادی ندارد وجه تمایز دانشگاه‌های علوم پزشکی و اساس نوآوری و تحول در نظام‌های آموزشی را تشکیل می‌دهد. دلایل فوق باعث شده تا در دوه کارشناسی ارشد آموزش پزشکی اهمیت خاصی برای این امر قایل شده و ایجاد دانش، بینش و مهارت‌های تحقیقاتی در فراگیران دوره یکی از اهداف اصلی آن به شمار آید. اگر چه حیطه پژوهش و تحقیقات بسیار وسیع بوده و مشترکات زیادی بین رشته‌های مختلف تحصیلی دارد، اما با توجه به دیدگاه خاص آموزش پزشکی، سعی بر آن شده تا به طور عمده در این واحد درسی شیوه‌های پژوهش در آموزش مد نظر قرار گیرد. در این دوره تلاش می‌شود تا دانشجویان گرامی بینش صحیحی نسبت به پژوهش و پژوهش در آموزش پیدا کرده و بتوانند روش‌شناسی تحقیق در مقالات علمی را تشخیص داده و از روش مناسب به صورت صحیح در طرح‌های تحقیقاتی خود استفاده کنند.

اهداف کلی / محورهای توان‌مندی:

هدف این دوره ایجاد انگیزه و علاقه در دانشجویان برای انجام پژوهش در آموزش با شیوه صحیح، آشنایی با طیف روش‌های تحقیقاتی مورد استفاده در پژوهش‌های آموزشی، معرفی انواع روش‌های تحقیقاتی کمی و کیفی، نقد روش‌شناسی مقالات علمی و ایجاد توانایی برای انتخاب روش تحقیق مناسب برای پاسخ به سوال پژوهش است. دانشجویان دوره در فرآیند یادگیری خود فعالانه شرکت کرده و با تقویت تفکر انتقادی و بالا بردن دانش خود، توانایی انجام پژوهش در آموزش را در خود ایجاد خواهند کرد.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توان‌مندی:

الف) حیطه شناختی: دانشجویان باید در پایان دوره بتوانند

- ۱- اهمیت پژوهش در آموزش و جایگاه آن در این علم را شرح دهند.
- ۲- مفهوم و مراحل روش علمی را بیان کنند.
- ۳- تئوری و فرضیه و جایگاه آن در یک پژوهش را توضیح دهند.
- ۴- حیطه قلمرو پژوهش در آموزش را شرح دهند.
- ۵- انواع متغیرها و مشخصات هر کدام را به طور کامل شرح دهند.
- ۶- ملاحظات اخلاقی در پژوهش در آموزش را توضیح دهند.
- ۷- بتوانند برای موضوعات پژوهش در آموزش منابع علمی را مرور کرده و از آن گزارش تهیه کنند.
- ۸- اصول نمونه‌گیری و انواع آن را با کاربردهای هر نوع شرح دهند.
- ۹- انواع مطالعات مشاهده‌ای و مداخله‌ای را نام برده و خصوصیات و کاربرد هر یک را شرح دهند.
- ۱۰- انواع مطالعات توصیفی و تحلیلی را نام برده و خصوصیات و کاربرد هر یک را شرح دهند.
- ۱۱- طرح‌های پیمایشی را تعریف کرده و مراحل آن را شرح دهند.
- ۱۲- اصول تهیه پرسشنامه و انواع سوالات را نوشته و توضیح دهند.

ب) حیطه عاطفی: دانشجویان باید در پایان این دوره:

- ۱- در بحث‌های گروهی کلاس شرکت فعال داشته باشند.

- ۲- به نظرات دیگران با حوصله گوش دهند.
- ۳- برای روش‌ها مختلف تحقیقاتی سوالات مرتبط با محیط کار خود بیابند.
- ۴- یک مبحث انتخابی را به صورت شفاهی ارائه دهند و ارائه بدون اضطراب در جمع را تمرین کنند.
- ۵- به مطالعه هر مبحث قبل از آغاز کلاس علاقه مند شوند.
- ۶- به نظرات انتقادی دیگران احترام بگذارند.

رویکرد آموزشی^۱:

- مجازی^۲
- حضوری
- ترکیبی^۳

روش‌های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
- یادگیری مبتنی بر مباحثه در فروم
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه‌های کوچک
- ایفای نقش
- یادگیری اکتشافی هدایت شده
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هم‌تایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی
- سایر موارد (لطفاً نام ببرید) -----

---

1. Educational Approach
 2. Virtual Approach
 3. Blended Approach: Blended learning is an approach to education that combines online educational materials and opportunities for interaction online with traditional place-based classroom methods.

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.

لطفا نام ببرید: مواردی که در بالا ذکر شد

تقویم درس:

جلسه	عنوان مبحث	روش تدریس	فعالیت‌های یادگیری / تکالیف دانشجوی	نام مدرس / مدرسان
۱	معارفه، بررسی کل دوره و برنامه ریزی برای دوره	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۲	طیف پژوهش در آموزش	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۳	انواع متدولوژی تحقیقات	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۴	طرح‌های کوهورت	هدایت و کنترل	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۵	طرح‌های مورد شامدی	هدایت و کنترل	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۶	روند انجام پژوهش	هدایت و کنترل	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۷	نحوه نگارش پروپوزال	هدایت و کنترل	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۸	انواع خطاها در پژوهش در آموزش	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۹	طرح‌های مداخله ای در آموزش	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۰	طرح‌های مداخله ای در آموزش	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۱	طرح‌های توصیفی در آموزش	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۲	طرح‌های پیمایشی و طراحی پرسشنامه	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۳	انتخاب موضوع، اهداف، سوالات و فرضیه	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۴	طرح‌های پس رویدادی	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۵	معرفی طرح‌های کیفی	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۶	رفع اشکال	سخنرانی تعاملی	شرکت در مباحثات	دکتر محمدی
۱۷	ارزشیابی	---	---	دکتر محمدی

وظایف و انتظارات از دانشجوی: نظیر حضور منظم در کلاس درس و وبینارها، انجام تکالیف در موعد مقرر، ارائه سخنرانی تعاملی از موضوع تعیین شده، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه‌های کلاس

روش ارزیابی دانشجوی:

۱- حضور فعال در کلاس و بحث‌ها: ۲۰٪ نمره،

۲- آزمون کتبی نهایی: ۸۰٪

منابع:

- ۱- اپیدمیولوژی. لئون گوردیس. مترجم دکتر هلاکویی. آخرین ویرایش آخر. ۴ فصل مربوط به مورد-شاهدی، کوهورت و کارآزمایی بالینی
- ۲- روش تحقیق در روانشناسی. نوشته اونز و رونی، ترجمه دکتر سعدی پور
- ۳- محتوای الکترونیکی ارائه شده